

İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE EKONOMİ OKURYAZARLIĞININ GELİŞTİRİLMESİ*

*Necdet HAYTA***

*Nadire Emel AKHAN****

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim sosyal bilgiler dersi kapsamında öğrencilerin ekonomi okuryazarlıklarının durumunu belirlemek ve ekonomi okuryazarlıklarını hazırlanan Ekonomi Okuryazarlığı Programı ile geliştirmeye çalışmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara ili Çankaya ilçesi, Yenimahalle ilçesi ve Mamak ilçesinde bulunan üç ilköğretim okulunun 132, 7. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Bu araştırmada öntest-sontest-kalıcılık testi karşılaştırmalı deneysel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen Ekonomi Okuryazarlığı Ölçeği ve Ekonomi Okuryazarlığı Başarı Testi I ve Ekonomi Okuryazarlığı Başarı Testi II ile toplanmıştır. Araştırmanın verileri SPSS 15 istatistik program paketinin yardımıyla çözümlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre üç okulun deney gruplarının da kontrol gruplarına göre daha başarılı olduğu, başka bir ifadeyle hazırlanan programının geleneksel yöntemlerle işlenen derse göre öğrenci başarısını daha olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Sonuç olarak ilköğretim ikinci kademe öğrencileri sosyal bilgiler dersini bitirdiklerinde sosyoekonomik düzey ve cinsiyet değişkenlerinde bir farklılaşma tespit edilmeden gerekli ekonomik okuryazarlık seviyesine ulaştıkları söylenebilir. Fakat öğrencilerin okuryazarlıklarını aktif öğrenme yöntemleriyle önemli bir ölçüde ve geleneksel yöntemlere göre daha kalıcı olarak geliştirmek mümkündür. Bu araştırmanın sonuçları literatürde rastlanan çalışmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Kısacası, çağımızda iyi bir ekonomi okuryazarı olmak iyi bir vatandaş olmanın temel gereklerindendir. Bu noktada ilköğretim öğrencilerinin ekonomi okuryazarlığı seviyesini ulaşabildiği en yüksek düzeye kalıcı bir şekilde geliştirmek ise yarının iyi vatandaşları için önemli bir gerekliliktir.

*Bu çalışma, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda yapılan doktora tezinden üretilmiştir.

** Prof. Dr. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Tarih Eğitimi A.B.D., nhayta@gazi.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr. Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi A.B.D., neakhan@akdeniz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Ekonomi eğitimi, ekonomi okuryazarlığı, sosyal bilgiler eğitimi, ilköğretim öğrencileri.

IMPROVING THE ECONOMY LITERACY IN THE SOCIAL STUDIES COURSES IN THE ELEMENTARY EDUCATION

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the position of the economy literacy of the students in the social studies courses in the elementary education and to improve their economy literacy with the Economy Literacy Program. The study group of the research consisted of 132 seventh-grade students from three elementary schools (in Cankaya, Yenimahalle and Mamak districts of Ankara). The permanence test (pre – test and post – test) was used as the experimental method in this research. The study data was collected with the Scale of Economy Literacy, the Achievement Test of Economy Literacy I and the Achievement Test of Economy Literacy II, which were developed by the researcher. The research data was analyzed with the help of the Statistics Program SPSS 15. According to the results of the research, it was found out that the experiment groups of all three schools were more successful than the control groups; in other words, the new program more positively affected the student success than the traditional methods. In conclusion, it can be said that when the students in the secondary stage of the elementary education have finished the social studies course, they will reach the essential level of economy literacy without any difference in the socio – economic level and gender. However; it is possible to improve the literacy levels of the students considerably and more permanently than the traditional methods does with the active learning methods. The results of this research show similarities to the findings of the studies in the literature. In short, being a good economy literate person in our era is one of the basic needs of being a responsible citizen. In this point, improving the level of the economy literacy of the students in the elementary school at the highest level and permanently is an important need for tomorrow's responsible citizens

Key words: Economy education, economy literacy, the social studies education, students in the elementary school.

GİRİŞ

İlköğretim dönemindeki ekonomi eğitimine yönelik günümüzde birçok ülkede artan bir ilgi söz konusudur. Araştırmaların sonuçları bunun nedenini,

insanların gün geçtikçe ekonomi eğitiminin etkili bir vatandaşlık için gerekli olduğunu anlaması ve bu konuda bilgi sahibi olmaya başlaması olarak göstermektedir. Her alanda etkili ve üretken bir millet olmak için ekonomi eğitiminin önemi, hem akademik çalışmalarda hem de popüler basında son yıllardır desteklenmesine rağmen hâlâ birçok eğitimci, ekonomiyi sadece yüksekökol öğrencileri tarafından anlaşılabilir teknik kelimelerle dolu, zor ve karmaşık bir disiplin olarak algılamaktadır.

Eğitimciler arasında ekonominin ilköğretim düzeyinde öğretilmesi hakkında yirmi yılı aşkın bir süredir ciddi bir tartışma vardır. Bu tartışmalar ekonominin yüksekökolüden önce etkili bir biçimde öğretilip öğretilmeyeceğine, öğrencilerin genç yaşta karar verme yeteneklerine ve içinde yaşadıkları dünyayı anlamalarının önemine dayanmaktaydı (Marks and Kotula, 2009: 237). Üniversite öncesindeki ekonomi eğitimi konusunda birçok çalışması olan Kourilsky'a (1987) göre ekonomi eğitiminde varılan son görüş, öğrencilerin ekonomi öğrenme sürecinde lisenin bile çok geç olduğu ve belki de her yıl ekonomi cahilleri grubuna katılan çok sayıda liseyi terk eden öğrenci, yanlış meslek seçen öğrenci veya liseyi okuma imkânı bulamayan öğrenci göz önüne alındığında, ilköğretim ve öncesinde ekonomi eğitimine başlanması gerektiği yönündedir. Bir ders olarak ekonomi, üniversite sonrasında bazı durumlar hariç çoğunlukla öğretilmez. Bu nedenle zorunlu eğitimden sonra okulu bırakan veya üniversitede farklı alanlara yönelmiş ergenlerin çoğunluğu, asla ekonomi eğitimi alamaz. Araştırmacılar ekonomiyi anlama ve iyi bir vatandaş olma arasındaki bağlantılar üzerinde durmuşlar ve sonuç olarak ekonomi bilgisinin öğrencilere sosyal hayatı anlamalarında büyük yardımcı olduğunun sonucuna varmışlardır (Marks and Kotula, 2009: 237; Furnham, 1994: 34).

Ekonomi eğitimi, genç insanlara temel konular hakkında düşünmenin, kişisel ve sosyal kararlar almanın işlevsel bir yolunu sağlar. Temel ekonomi kavramlarının ve ilkelerinin farkında olunması ve uygulanışı, bu genç insanlara bu karar alma sürecinde yardım eder. Ekonomi eğitiminin amacı, becerikli ve katılımcı vatandaşlar olmak için gerekli olan düşünme becerilerini ve ekonomi bilgilerini geliştirmektir (Schug, 1985).

Öğrenciler her an ekonomik konularla karşılaşır. Ekonomi ile ilgili olaylar, haberlerin çoğunluğunu oluşturur ve ekonomik içerikli problemler, sıklıkla siyasi tartışmaların ana konusudur. Milli ve milletlerarası seviyelerde ekonomi konularının artan önemi; milletlerin ilköğretim düzeyinde verilen ekonomi eğitimine özen göstermelerini sağlar. Ekonomi eğitimi, öğrencilerimizin mantıklı bir şekilde durumları ve problemleri analiz etme becerilerini geliştirir ve ilköğretim seviyesindeki eğitimin önemli amaçlarına

katkıda bulunur (Staubs, 2007: 7). Bu nedenle okullar, öğrencileri ekonomik sorunlar karşısında yaratıcı olma konusunda ve ekonomik talepler karşısında kendilerini adapte edebilecek düzeyde yetiştirmelerini sağlamalıdır. Okul müfredatındaki hiçbir disiplin ekonominin yaptığından daha çok çeşitlilikte metot sunmaz. Problem çözme ekonominin doğasında vardır. Bu da öğrencilerin eleştirel ve yaratıcı düşünmesini tetikler (Frankel, 1966: 43).

Sosyal bilgilerin temel amacı iyi ve etkili vatandaş yetiştirmektir. Etkili bir vatandaşın önemli bir özelliği de ekonomi okuryazarı olmasıdır. Fakat ekonomi genellikle insanlar tarafından zor ve anlaşılması güç bir sosyal bilim disiplini olarak görülür. Oysaki ekonomi insanı ve çevreyi anlamaya yardım eden, günlük yaşamda ve çalışma hayatında bireylerin doğru kararlar almasını sağlayan, her alanda hayatı kolaylaştıran bir bilimdir. O nedenle öncelikle insanların kafasındaki önyargıyı kırmak ekonominin yaşantımızın önemli bir parçası olduğunu göstermek ekonomi okuryazarlığı adına önemli bir adım olacaktır. Bunun içinde ekonomi eğitimine erken yaşlarda başlamak ve ekonomi eğitimini mümkün olduğunca güncel olaylarla, gençlerin kendi yaşantılarından örneklerle anlatmak bugünün gençlerinin yetişkin olduklarında doğru ekonomik kararlar almalarında ve iyi bir ekonomi okuryazarı olmalarında yardımcı olacaktır.

Ekonomi okuryazarlığı; öğrencilerin yaş düzeylerine uygun olarak üretici, tüketici, çalışan ve yatırımcı olarak rollerinde, sorumluluk sahibi, çalışkan ve dürüst vatandaşlar olarak gelecekte daha iyi kararlar almada, ülkesini ve dünyayı daha iyi anlamada kendilerine yardımcı olacak seviyede ihtiyacı olan ekonomik bilgi, beceri ve tutumlarla donatılmalarıdır.

Ekonomi okuryazarı olmanın amacı, öğrencileri ekonomide birer uzman haline getirmek değil, daha ziyade onların ekonomik meseleleri yerel ve küresel anlamda anlamalarını ve gelecekleri için karar vermelerini sağlamaktır. Ekonomi bilgisine sahip olmak aynı zamanda bireyin karar verme sürecine etkin olarak katılmasını sağlar. Toplumda ekonomi konularında bilgili vatandaşların olması, demokratik toplumlar için oldukça önemlidir. Karar verme sürecine etkin olarak katılmak için, vatandaşlar ekonominin nasıl işlediğini bilmek zorundadırlar. Dünya sosyal toplum yapıları anlamında gittikçe daha karmaşık ve birbirine bağımlı hale gelmektedir. Bu yüzden, kişilerin bu değişen dünyaya ayak uydurabilmeleri için daha fazla ekonomi bilgisine sahip olmaları gerekmektedir. 'Endüstriyel bir güç olarak ayakta kalmak ve uluslar arası ticarete başarılı olmak için, kıyas ortamı oluşturmak zorundayız ve işin en iyi tarafı da bunu beyin gücüyle yapmamız gerektiğidir. Kısacası ekonomi eğitimin görevi, öğrencilere temel olarak işin iskeletini ve bununla birlikte yanlış öğretilenleri yıkmak için gerekli materyalleri

öğretmektir. Ekonomi eğitimi vatandaşların ihtiyaç duyduğu bireysel ve toplumsal, eleştirel düşünme ve karar verme becerisi öğreten bir metottur (Schug, 1985). Sönmez'e (2005: 13) göre bir ülkede hangi ekonomik model yürürlükte ise, onun dayandığı ilkeleri bilen, uygulayan ve geliştiren insanların yetiştirilmesi eğitim sisteminden beklenir. Sönmez bu bağlamda bir ülkenin eğitim sisteminin, o ülkede hangi ekonomik model savunuluyorsa ve yürürlükte ise, ya da uygulanmak isteniyorsa onu bilen, savunan, uygulayan, değerlendirip geliştiren ve ona yeni ufuklar açan üretici ve tüketici insanları hem nicelik hem de nitelik açısından yetiştirmek zorunda olduğumuzu vurgulamıştır. Gençlerin ekonomi konularına yönelik görüşleri üzerine çalışan Ingles ve O'Brien (1985), ekonomi öğrenimi almış öğrencilerin, ülkelerinin ekonomik sisteminin daha fazla destekçisi olduklarını, iş hayatına yönelik daha büyük bir güven içinde olduklarını ve ekonomiyle başa çıkmada daha büyük bir kişisel verimlilik hissettiklerini ortaya koymuşlardır (Akt: Johnson,1990: 18).

Bugünün öğrencileri, yetişkin bireyler olduklarında hayatlarını etkileyecek kararları alırken daha karmaşık ekonomik konularla karşılaşacaklardır. Ekonomi okuryazarı olmayan ve ekonomi muhakeme becerilerini uygulamaktan yoksun olan bireyler, hem gençken hem de yetişkin olduklarında karşılaştıkları ekonomi sorunlarını karmaşık ve endişe verici bulacaklardır. Bu nedenle ilköğretim düzeyinde öğrencilerin, ekonominin; üretici, tüketici ve vatandaş olarak insanların yaşamını nasıl etkilediğini anlaması oldukça önemlidir. Bireylerin yerel ekonomideki rolü, vatandaşların toplumdaki hak ve sorumlulukları, bölge ve dünyadaki ekonomik kaynaklar gibi konular hepimizin hayatını biçimlendiren çok önemli konulardır. Bu nedenle öğrencilerin ekonomi konularının bugün ve gelecekte yaşamlarını nasıl etkilediğini görmeleri oldukça önemlidir.

Aslında insanların gün geçtikçe ekonomi eğitiminin etkili bir vatandaşlık için gerekli olduğunu anlaması ve bu konuda bilgi sahibi olmaya başlaması ile başlayan ekonomi eğitimine yönelik ilgi beraberinde bu alana dair araştırmaları arttırmıştır. Böylece her alanda etkili ve üretken bir millet olmak için ekonomi eğitiminin önemi, hem akademik çalışmalarda hem de popüler basında destek görmüştür. Bu destekler günümüzde çoklu okuryazarlıklar içerisinde ekonomi okuryazarı olmanın önemini arttırmıştır. 1960 ve 1970'li yıllarda yapılan araştırmalar ilköğretim öğrencilerinin düzenli bir okul ortamı ve ders müfredatı ile ekonomi kavramlarını, akademik içerik ve becerileri başarılı bir şekilde öğretilebileceği sonucuna varmıştır (Akt: Schug, 1986). Ekonominin gençler tarafından rahatlıkla öğrenilebileceği sonuçları ardından, "hangi programla ve nasıl?" sorularını getirmiştir.

Schug (1985) çalışmasında, tüm ilköğretim çağındaki öğrencilerin ekonomi konularını öğrenebilmelerine rağmen, bu dönemdeki çocukların ekonomiye yönelik bilgi, becerileri ve beklendik davranışları ile ilgili deneyimler sağlanmadıkça öğrenmenin kalıcı olamayacağına dikkat çekmiştir. Kısacası Schug, hazırlanan alternatif programların uygulamaya dönük ve öğrencilerin günlük hayatlarına kolay uygulanabilir tarzda hazırlanması gerektiğine işaret etmiştir. Racich (1982) çalışmasında, hazırladığı müfredat programının, ilköğretim seviyesindeki ekonomi eğitimi üzerine yapılan araştırmaları geliştirdiğini rapor etmiştir. Ekonomi eğitiminde bu ve benzer müfredat programlarının etkilerini inceleyen çalışmaların mantıksal karşılaştırması, ilköğretimdeki öğrencilerin geleneksel öğretim metotları dışında hazırlanmış programlarla daha kolay ve kalıcı öğrendiklerini ortaya koymaktadır. Schug ve Armento'ya (1985) göre; ilköğretimdeki ekonomi eğitimi, çocukların somut deneyimlerine yoğunlaşarak başlamalıdır. Onlara göre ekonomi eğitimi verebilmek için en uygun aktiviteler; yaratıcı yazma becerileri, basit deneyler, doğal sınıf olaylarını kullanarak karar verme, gerçek dünyayla benzeşen aktiviteler ve eğitim gezileridir (Akt: Staubs, 2007). Ekonomi eğitiminin geleneksel metotlar dışında farklı yöntemlerle verilmesi birçok ekonomi müfredatında kabul görmüş ve uygulamaya geçirilmiştir. İlköğretim düzeyinde ekonomi eğitimi konusunda çalışmaları olan Schug (1986) çalışmasında, ilköğretime ekonomi programı hazırlarken nelere dikkat edileceğinin temellerine şu şekilde işaret etmiştir:

1. Sosyal bilgiler dersi hedeflerini içeren ve gerçekleştiren
2. Vatandaşlık anlayışı ve becerilerini geliştiren
3. Çocukların kendi ekonomik deneyimlerini içeren
4. Ekonomi kavram, beceri ve değerlerini somut örneklerle açıklayan
5. Güncel ekonomik problemleri gösteren ve karar almaya yönlendiren

Literatürdeki önerilerden ve mevcut Sosyal Bilgiler Programının içeriğinden yola çıkarak bu araştırmanın uygulama boyutu için hazırlanan Ekonomi Okuryazarlığı Programının içeriği şöyledir:

Şekil 1: Ekonomi Okuryazarlığı Programının İçeriği

Hazırlanan programda Sosyal Bilgiler dersi 7. sınıf “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünite kazanımları temel alınmış ve literatürün önerdiği başta okuma ve yazma etkinlikleri ve günlük yaşantı ile ilişkilendirme yapılarak öğrencilerin ekonomi okuryazarlığı geliştirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim Sosyal Bilgiler dersi kapsamında öğrencilerin ekonomi okuryazarlıklarının durumunu belirlemek ve Sosyal Bilgiler dersi 7. sınıf “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesi kazanımları doğrultusunda öğrencilerin ekonomi okuryazarlıklarını literatürün önerdiği yöntemleri kullanarak geliştirmeye çalışmaktır.

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada ön test - son test kontrol gruplu deneysel desen modeli kullanılmıştır. Deneysel desende katılımcılar, deneysel işlemde önce ve sonra bağımlı değişkenle ilgili olarak ölçülürler (Büyüköztürk, 2007: 19). Bu çalışmada, uygulamanın yapıldığı okullarda bulunan mevcut sınıflardan biri deney grubu, diğeri kontrol grubu olarak seçildiği için (desende hazır olan gruplar üzerinden atama yapıldığı için) araştırmanın deneysel deseninin *yarı deneysel desen* olduğu söylenebilir. Araştırmada bu gruplardan yansız atama yöntemiyle biri deney ve diğeri de kontrol olmak üzere ikişer grup oluşturulmuş, seçilen iki gruba da uygulama öncesi ve sonrası aynı testler uygulanarak ölçümler yapılmıştır (Büyüköztürk, vd., 2008: 206).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara ili Çankaya ilçesi, Yenimahalle ilçesi ve Mamak ilçesinde bulunan üç ayrı ilköğretim okulunun 132, 7. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın deneysel işlem grubu, seçkisiz örnekleme yöntemlerinden “basit seçkisiz örnekleme” ile yoluyla belirlenmiştir. Bu noktada araştırmanın sosyoekonomik değişkeni olan üç farklı (alt- orta- üst) sosyoekonomik düzeyde okul için ilk olarak sosyoekonomik düzeyleri belirgin olan Ankara merkez ilçeler ve bu merkez ilçelerdeki ilköğretim okulları tespit edilmiştir. Daha sonra telefon aracılığı ile okullarla görüşme yapılarak birbirine denk ve en az iki tane 7. sınıfları olanlar belirlenmiştir. Daha sonra bu tespit edilen ilköğretim okullarından her ilçeden 3'er tane okul “basit seçkisiz

örnekleme” ile yoluyla belirlenmiş ve uygulama izinleri alınmıştır. Üçer ilçeden tespit edilen okullardan üçü (her ilçeden bir adet) pilot çalışma için (nihayi uygulama okulları ile birebir denk olması koşulu sağlanarak) kullanılmıştır. Daha sonra kalan okullar ile görüşülmüş ve deneysel uygulama programına gönüllü olan okullardan ve aynı zamanda öğrenci akademik başarıları birbirine denk okullardan üçü (her ilçeden bir adet) nihai uygulama için atanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ekonomi okuryazarlığı durumlarını tespit etmek amacıyla, bir Ekonomi Okuryazarlığı Ölçeği ve iki tane Ekonomi Okuryazarlığı Başarı Testi araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Başarı testleri iki aşamada uygulanmıştır: Birinci test, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde gördükleri konulardan sorulmuştur. İkinci test ise; öğrencilerin günlük hayatta karşılaştıkları ekonomi konularını Sosyal Bilgiler dersi ile ilişkilendirmeleri beklenen sorulardan oluşmaktadır.

Ölçme araçlarını geliştirme sürecinde, öğrencilerin ekonomi ile ilgili kazanımları anlama düzeylerini belirlemek amacıyla ilk olarak literatür taranmıştır. Daha sonra 4, 5, 6 ve 7. sınıflardan oluşan bir grup ilköğretim öğrencisine Sosyal Bilgiler dersi kapsamında gördükleri ekonomi konuları ile ilgili kompozisyon yazdırılmıştır. Kompozisyonlardan ve Sosyal Bilgiler dersi ekonomi konularının kazanımlarından yola çıkılarak Sosyal Bilgiler “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesine ilişkin 4 seçeneği çoktan seçmeli test sorusu tipinde 110 tane test maddesi araştırmacı tarafından test geliştirme ilkelerine göre hazırlanmıştır.

Test 1 formunda yer alan 55 maddenin 14 maddesinde, madde ayıricılıklarının 0.29 değerinin altında kaldığı; kalan 41 madde arasından da nihai uygulama için 30’ar maddelik Test 1 formunun maddelerinin seçimi yapılmıştır. Test 2 formunda yer alan 55 maddenin 18 maddesinde, madde ayıricılıklarının 0.29 değerinin altında kaldığı, kalan 37 madde arasından da nihai uygulama için 30’ar maddelik Test 2 formunun maddelerinin seçimi yapılmıştır. Madde seçiminde madde ayıricılıklarının yüksek ve maddelerin çoğunlukla orta güçlükte olması dikkate alınmıştır.

Ekonomi Okuryazarlığı Belirleme Ölçeği geliştirilme sürecinde ise öğrencilere yazdırılan kompozisyonlar ışığında araştırmacı tarafından 60 maddelik 5’li likert tipinde bir ölçek geliştirilmiştir. Geliştirilen ölçek, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören 360 öğrenciye uygulanarak pilot uygulaması yapılmıştır. Pilot uygulama sonucuna göre ölçeğin maddelerinin madde-toplam korelasyonları (madde ayıricılık katsayıları) değerlendirilmiştir. Maddelerin madde geçerlik katsayıları (madde toplam korelasyonları) en yüksekte en düşük maddeye göre sıralanmıştır. 23, 50 ve 53. maddelerin madde

geçerliklerin uygun olmadığı; 1, 18, 27, 38 ve 45. maddelerin madde geçerlilikleri bakımından düzeltilmesi gereken maddeler olduğu görülmüştür. Kalan 52 maddenin madde toplam korelasyonlarının 0.30 değerinden büyük olduğu bir başka deyişle madde geçerliliklerinin uygun olduğu bulunmuştur. Nihai ölçüğe seçilecek 40 maddenin seçiminde olumlu ve olumsuz maddelerin sayısı ve madde geçerlilik katsayılarının en yüksek olması dikkate alınmıştır. Veriler SPSS 15 programında analiz edilmiş olup anlamlılık düzeyi 0.05 olarak ele alınmıştır.

Madde toplam korelasyon katsayıları, en yüksek olan 40 madde için hesaplanan alfa güvenilirliği 0.923 bulunmuştur. Bulunan bu güvenilirlik, katsayısı 0.70'in üzerinde olması gerekçesi ile ölçek güvenilir; ölçek maddelerinin iç tutarlılığı yüksektir. Ölçeğin geçerliliğinde seçilen 40 maddeye, ait veriler üzerinde Varimax döndürme yöntemiyle faktör analizi yapılmıştır. Genel olarak faktör analizi sonuçlarının ölçme aracının yapı geçerliliğini sağladığı, ölçeğin tek boyutlu olduğu söylenebilir. Faktör yük değerinin 0.45 ya da daha yüksek olması madde seçimi için iyi bir ölçüdür (Büyüköztürk, 2004: 118). Madde-toplam korelasyon katsayısına göre nihai uygulama için tutum ölçüğüne alınan maddelerin faktör yük değerlerinin uygun olduğu görülmüştür.

Geliştirilen ölçme araçları, alan uzmanları ve ölçme değerlendirme uzmanların yardımı ve görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Ekonomi Okuryazarlığı Ölçeği ve Ekonomi Okuryazarlığı Başarı Testleri için ilk olarak izin alınan okullardan üçünde, pilot çalışma yapılarak soruların geçerlik ve güvenilirlikleri tespit edilmiştir. Uygulama aşamasında ise; pilot çalışma için kullanılmayan okullardan, farklı sosyoekonomik düzeye sahip (alt, orta ve üst sosyoekonomik düzey) üç ayrı okul tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 15 istatistik program paketinin yardımıyla çözümlenmiştir. Ölçme sonuçları, bağımlı değişkeni oluşturmaktadır. Bağımlı değişkenin ölçümlerinin normal dağılıma uyup uymadığı Kolmogrov-Smirnov Testi ile sınıdığında başarı testi puanlarının ve ekonomi okuryazarlığı belirleme puanlarının normal dağılıma uymadığı gözlenmiştir. Ölçme sonuçlarının normal dağılım göstermemesi sebebiyle öğrencilerin cinsiyetlerine (kız-erkek) ve dahil oldukları gruplara (deney-kontrol) göre yapılan karşılaştırmalarda non-parametrik testlerden Mann Whitney U Testi; öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre test puanlarının karşılaştırılmasında Kruskal Walls Testi ve her bir grubun ön test ile son test puanları arasında anlamlı fark karşılaştırmaları Wilcoxon Testi kullanılarak çözümlenmiştir. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak ele alınmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

1. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Sonuçlarının Karşılaştırılması

İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesindeki konuların öğretiminde, ekonomi okuryazarlığını geliştirmeye yönelik düzenlenen öğretim etkinliklerinin uygulandığı deney grubuyla; geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubunun ön test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 1: Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Sonuçlarının Karşılaştırılması

Test	Başarı		N	Ortalama	Std. Sapma	Sıralarının Ortalaması	Sıralarının Toplamı	Mann-Whitney	
	Testi	Grup						U testi	P
Ön Test	Başarı Testi 1	Deney	66	5,38	1,89	67,43	4.450,50	2.116,500	0,777
		Kontrol	66	5,27	1,99	65,57	4.327,50		
Ön Test	Başarı Testi 2	Deney	66	5,02	1,51	65,20	4.303,50	2.092,500	0,690
		Kontrol	66	5,12	1,42	67,80	4.474,50		

Deney grubu ve kontrol grubundaki öğrencilerin uygulama öncesinde ölçülen Başarı Testi 1 puanları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır. Ayrıca deney grubu ve kontrol grubundaki öğrencilerin uygulama öncesinde ölçülen Başarı Testi 2 puanları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır ($p>0.05$). Birinci alt probleme ait bulgular, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesine ait bilgi düzeylerinin birbirine yakın olduğunu göstermektedir. Başka bir ifadeyle; deney ve kontrol gruplarının başlangıçta bilgi düzeyleri açısından denk olma şartı sağlanmıştır.

2. Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Sonuçlarının Karşılaştırılması

İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesindeki konuların öğretiminde, ekonomi okuryazarlığını geliştirmeye yönelik düzenlenen öğretim etkinliklerinin uygulandığı deney grubuyla; geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubunun son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 2: Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Sonuçlarının Karşılaştırılması

Test	Başarı Testi	Grup	N	Ortalama	Std. Sapma	Sıralarının Ortalaması	Sıralarının Toplamı	Mann-Whitney	
								U testi	P
Son Test	Başarı Testi 1	Deney	66	29,08	1,15	97,30	6.421,50	145,500	0,000*
		Kontrol	66	22,53	2,67	35,70	2.356,50		
	Başarı Testi 2	Deney	66	29,39	0,94	96,20	6.349,50	217,500	0,000*
		Kontrol	66	19,56	4,70	36,80	2.428,50		

*p<0.05

Deney grubu öğrencilerinin, ölçülen uygulama sonrası Başarı Testi 1 puanlarının ortalaması; ($\bar{X}=29.08$), kontrol grubu öğrencilerine ($\bar{X}=22.53$) göre daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da, deney grubu ve kontrol grubundaki öğrencilerin, uygulama sonrasında ölçülen Başarı Testi 1 puanları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ($p<0.05$). Deney grubu öğrencilerinin ölçülen uygulama sonrası Başarı Testi 2 puanlarının ortalaması; ($\bar{X}=29.39$), kontrol grubu öğrencilerine ($\bar{X}=19.56$) göre daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da, deney grubu ve kontrol grubundaki öğrencilerin, uygulama sonrasında ölçülen Başarı Testi 2 puanları arasında anlamlı bir farklılaşma gözlenmiştir ($p<0.05$). Elde edilen bulgulara göre; “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesinin aktif öğrenme yöntemlerine göre hazırlanmış bir ekonomi programı ile ders gören deney grubundaki öğrencilerin, geleneksel yöntemle göre ders gören kontrol grubundaki öğrencilere göre akademik başarılarında daha fazla bir artış olduğu görülmüştür. Kısacası; deney grubundaki öğrenmenin, kontrol grubuna göre daha fazla olduğu görülmektedir.

3. Deney ve Kontrol Gruplarının Kalıcılık Test Sonuçlarının Karşılaştırılması

İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesindeki konuların öğretiminde; ekonomi okuryazarlığını geliştirmeye yönelik düzenlenen öğretim etkinliklerinin uygulandığı deney grubuyla, geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubunun kalıcılık test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 3: Deney ve Kontrol Gruplarının Kalıcılık Test Sonuçlarının Karşılaştırılması

Test	Başarı testi	Grup	N	Ortalama	Std. Sapma	Sıralarının Ortalaması	Sıralarının Toplamı	Mann-Whitney	
								U testi	P
Kalıcılık	Başarı Testi 1	Deney	66	28,77	1,47	99,45	6.563,50	3,500	0,000*
		Kontrol	66	19,56	2,57	33,55	2.214,50		
	Başarı Testi 2	Deney	66	28,88	1,20	98,93	6.529,50	37,500	0,000*
		Kontrol	66	18,94	4,11	34,07	2.248,50		

*p<0.05

Deney grubu öğrencilerinin, ölçülen Kalıcılık Başarı Testi 1 puanlarının ortalaması; (\bar{X} =28.77), kontrol grubu öğrencilerine (\bar{X} =19.56) göre daha yüksek bulunmuştur. Ancak, deney grubu ve kontrol grubundaki öğrencilerin Kalıcılık Başarı Testi 1 puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Deney grubu öğrencilerinin ölçülen Kalıcılık Başarı Testi 2 puanlarının ortalaması; (\bar{X} =28.88), kontrol grubu öğrencilerine (\bar{X} =18.94) göre daha yüksek bulunmuştur. Ancak, deney grubu ve kontrol grubundaki öğrencilerin kalıcılık Başarı Testi 2 puanları arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir ($p<0.05$). Bulgular neticesinde deney grubunun kalıcılık başarı testleri puanlarıyla, kontrol grubunun kalıcılık başarı testleri puanları arasında, deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test – Son Test- Kalıcılık Puanlarının Okuryazarlık Puanlarının Karşılaştırılması

İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesindeki konuların öğretiminde, ekonomi okuryazarlığını geliştirmeye yönelik düzenlenen öğretim etkinliklerinin uygulandığı deney grubuyla; geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubunun ön, son test ve kalıcılık okuryazarlık puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 4: Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test – Son Test- Kalıcılık Puanlarının Okuryazarlık Puanlarının Karşılaştırılması

Test	Grup	N	Ortalama	Std. Sapma	Sıralarının	Sıralarının	Mann-Whitney	P
					Ortalaması	Toplamı		
Ön Test	Deney	66	112,36	7,24	71,05	4.689	0,171	0,448
	Kontrol	66	111,43	6,69	61,95	4.089		
Son Test	Deney	66	191,23	3,11	99,50	6.567,00	0,000	0,000*
	Kontrol	66	139,71	5,60	33,50	2.211,00		
Kalıcılık	Deney	66	177,00	4,86	99,50	6.567,00	0,000	0,000*
	Kontrol	66	121,09	5,14	33,50	2.211,00		

*p<0.05

Deney grubu öğrencilerinin, ölçülen uygulama öncesi okuryazarlık puanlarının ortalaması; ($\bar{X}=7.24$), kontrol grubu öğrencilerine ($\bar{X}=6.69$) göre daha yüksek bulunmuştur. Ancak, deney grubu ve kontrol grubundaki öğrencilerin uygulama öncesinde ölçülen okuryazarlık puanlarının arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır ($p>0.05$). Başka bir ifadeyle; deney ve kontrol gruplarının başlangıçta bilgi düzeyleri açısından denk olma şartı sağlanmıştır. Deney grubu öğrencilerinin, ölçülen uygulama sonrası okuryazarlık puanlarının ortalaması ($\bar{X}=191.23$), kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da deney grubu ve kontrol grubundaki öğrencilerin uygulama sonrasında ölçülen okuryazarlık puanları arasında anlamlı bir farklılaşma gözlenmiştir ($p<0.05$). Kısacası; deney grubundaki öğrenmenin kontrol grubuna göre daha fazla olduğu görülmektedir. Deney grubu öğrencilerinin, 6 hafta sonra ölçülen kalıcılık okuryazarlık puanlarının ortalaması ($\bar{X}=177.00$), kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da deney grubu ve kontrol grubundaki öğrencilerin 6 hafta sonra ölçülen kalıcılık okuryazarlık puanları arasında anlamlı bir farklılaşma gözlenmiştir ($p<0.05$). Kısacası; deney grubunun kalıcılık okuryazarlık fark puanlarıyla, kontrol grubunun kalıcılık okuryazarlık fark puanları arasında, deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5. Deney Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlarının (Erişi) Karşılaştırılması

İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesindeki konuların öğretiminde, ekonomi okuryazarlığını geliştirmeye yönelik düzenlenen öğretim etkinliklerinin uygulandığı deney grubunun ön test ve son test puanları (erişi) arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 5: Deney Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlarının (Erişi) Karşılaştırılması

Test	Test Türü	N	Ortalama	Std. Sapma	Wilcoxon Z	
					değeri	P
Başarı Testi 1	Ön Test	66	5,38	1,87	-7,080	0.000*
	Son Test	66	29,08	1,15		
Başarı Testi 2	Ön Test	66	5,02	1,51	-7,098	0.000*
	Son Test	66	29,40	0,94		

*p<0.05

İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesindeki konuların öğretiminde, ekonomi okuryazarlığını geliştirmeye yönelik düzenlenen öğretim etkinliklerinin uygulandığı deney grubunun Başarı Testi 1’in son test puanları ($\bar{X}=29,08$), ön test puanlarından ($\bar{X}=5,38$) daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da deney grubundaki öğrencilerin ölçülen son test ile ön test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesindeki konuların öğretiminde ekonomi okuryazarlığını geliştirmeye yönelik düzenlenen öğretim etkinliklerinin uygulandığı deney grubunun, Başarı Testi 2’in son test puanları ($\bar{X}=29,40$), ön test puanlarından ($\bar{X}=5,02$) daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da deney grubundaki öğrencilerin ölçülen son test ile ön test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Bulgulara göre deney grubu öğrencilerinin, son test başarı puanları her iki başarı test puanları içinde ön test sonuçlarına göre daha başarılı çıkmıştır. Bu sonuçlar, aktif öğrenme yöntemleri çerçevesinde ekonomi programı gören deney grubu öğrencilerinin akademik başarılarında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

5.1. Deney grubu ön test ve son test puan farkları (erişi), cinsiyet değişkeni ile nasıl farklılık göstermektedir?

Tablo 6: Deney Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlarının (Erişi), Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Test	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	Sıralarının Ortalaması	Sıralarının Toplamı	Mann-Whitney U Testi	P
Başarı Testi 1	Kız	31	23,45	2,11	31,24	968,50	472,500	0,364
	Erkek	35	23,91	1,90	35,50	1.242,50		
Başarı Testi 2	Kız	31	24,39	1,63	33,73	1.045,50	535,500	0,927
	Erkek	35	24,37	1,63	33,30	1.165,50		

Erkek öğrencilerin Başarı Testi 1'deki erişim puanlarının ($\bar{X}=23.91$), kız öğrencilere göre ($\bar{X}=23.45$) nispeten daha yüksek bulunmuş; ancak istatistiksel olarak deney grubu öğrencilerinin Başarı Testi 1'deki erişim puanlarının, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır ($p>0.05$). Kız öğrencilerin Başarı Testi 2'deki erişim puanlarının ($\bar{X}=24.39$), erkek öğrencilere göre ($\bar{X}=24.37$) nispeten daha yüksek bulunmuş; ancak istatistiksel olarak deney grubu öğrencilerinin Başarı Testi 2'deki erişim puanlarının, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır ($p>0.05$). Bulgular, her iki başarı testi için deney grubundaki öğrencilerin cinsiyete göre bir farklılaşma olmadığını göstermektedir. Bu durum, öğrenmede bir farklılaşma olmadığını göstermesi bakımından istenilen bir durumdur.

5.2. Deney grubu ön test ve son test puan farkları (erişi), sosyoekonomik düzey değişkeni ile nasıl farklılık göstermektedir?

Tablo 7: Deney Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlarının (Erişi), Sosyoekonomik Düzey Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Test	SED	N	Ortalama	Std. Sapma	Sıralarının Ortalaması	Ki kare Değeri	P
Başarı Testi 1	Alt	22	23,73	1,96	33,48	7,472	0,024*
	Orta	22	24,55	1,92	41,34		
	Üst	22	22,82	1,82	25,68		
Başarı Testi 2	Alt	22	23,95	1,62	28,18	4,658	0,097
	Orta	22	25,00	1,63	40,18		
	Üst	22	24,18	1,47	32,14		

* $p<0.05$

Sonuçlara göre deney grubu öğrencilerinin Başarı Testi 1’deki erişim puanlarının sosyoekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Orta sosyoekonomik düzeyli okullarda öğrenim gören öğrencilerin, Başarı Testi 1’deki erişim puanlarının ($\bar{X}=24.55$), alt ve üst sosyoekonomik düzeyli okullarda öğrenim gören öğrencilerin erişimlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Başarı Testi 1, öğrencilerin günlük hayatta karşılaştıkları ekonomik sorunlara göre hazırlanmıştır. Deney grubu orta sosyoekonomik düzey okulun öğrencilerinin bu testteki erişim puanları, diğer okuldaki öğrencilerin erişim puanlarına göre daha fazla başarılı çıkmıştır. Üç okulun ön test sonuçlarının başlangıçta eşit olduğu ve üç okulun öğrencilerinin de aynı ekonomi programını aktif öğrenme yöntemlerine göre gördükleri düşünüldüğünde, orta sosyoekonomik düzey okulun daha başarılı olma sebebini nitel verilerle açıklamaya çalışmak daha uygun olacaktır. Deney grubu öğrencilerinin Başarı Testi 2’deki erişim puanlarından, sosyoekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$). Ancak, orta sosyoekonomik düzeyli okullarda öğrenim gören öğrencilerin, Başarı Testi 2’deki erişim puanlarının ($\bar{X}=25.00$), alt ve üst sosyoekonomik düzeyli okullarda öğrenim gören öğrencilerin erişimlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Başarı Testi 2, öğrencilerin “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesi çerçevesinde gördükleri ekonomi konularına göre hazırlanmıştır. Bu testin erişim puanları üç okulunda deney grupları içinde anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

6. Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlarının (Erişim) Karşılaştırılması

İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesindeki konuların öğretiminde, geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubunun ön test ve son test puanları (erişim) arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 8: Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlarının (Erişim) Karşılaştırılması

Test	Test Türü	N	Ortalama	Std. Sapma	Wilcoxon Z değeri	P
Başarı Testi 1	Ön test	66	5,27	1,99	-7,072	0,000*
	Son test	66	22,53	2,67		
Başarı Testi 2	Ön test	66	5,12	1,42	-7,070	0,000*
	Son test	66	19,56	4,70		

* $p<0.05$

İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesindeki konuların öğretiminde, geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol

grubunun 1. Başarı Testinin son test puanları ($\bar{X}=22,53$), ön test puanlarından ($\bar{X}=5,27$) daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da kontrol grubundaki öğrencilerin ölçülen son test ile ön test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesindeki konuların öğretiminde, geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubunun 2. Başarı Testinin son test puanları ($\bar{X}=19,56$), ön test puanlarından ($\bar{X}=5,127$) daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da kontrol grubundaki öğrencilerin ölçülen son test ile ön test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Bulgular, geleneksel yöntemle ders işleyen kontrol grubu öğrencilerinin de akademik başarılarının ön test sonuçlarına göre anlamlı bir şekilde arttığını ortaya koymaktadır. Ekonomi ve Sosyal Hayat ünitesini görmeden önce öğrencilere uygulanan ön test puanları bu ünite işlendikten sonra öğrencilerin öğrenme düzeylerinde artış sağlamıştır.

6.1. Kontrol grubu ön test ve son test puan farkları (erişi), cinsiyet değişkeni ile nasıl farklılık göstermektedir?

Tablo 9: Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlarının (Erişi), Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Test	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	Sıralarının Ortalaması	Sıralarının Toplamı	Mann-Whitney U testi	P
Başarı Testi 1	Kız	27	17,63	3,83	34,80	939,50	491,500	0,646
	Erkek	39	17,00	3,14	32,60	1.271,50		
Başarı Testi 2	Kız	27	15,15	4,19	36,72	991,50	439,500	0,254
	Erkek	39	13,95	5,02	31,27	1.219,50		

Kız öğrencilerin Başarı Testi 1’deki erişim puanlarının ($\bar{X}=17.63$), erkek öğrencilere göre ($\bar{X}=17.00$) nispeten daha yüksek bulunmuş; ancak istatistiksel olarak kontrol grubu öğrencilerinin, Başarı Testi 1’deki erişim puanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır ($p>0.05$). Kız öğrencilerin Başarı Testi 2’deki erişim puanlarının ($\bar{X}=15.15$), erkek öğrencilere göre ($\bar{X}=13.95$) daha yüksek bulunmuş; ancak istatistiksel olarak kontrol grubu öğrencilerinin Başarı Testi 2’deki erişim puanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır ($p>0.05$). Kontrol grubu öğrencilerine uygulanan her iki başarı testinin sonuçlarına göre kız öğrenciler daha başarılı olmalarına rağmen; testlerden alınan erişim puanları arasında

anlamli bir fark cikmamasindan dolayi, hem kiz hem de erkek ogrencilerin ogrenmelerinin ayni duzeyde olduğu soylenebilir.

6.2. Kontrol grubu ön test ve son test puan farkları (erişi), sosyoekonomik düzey değişkeni ile nasıl farklılık göstermektedir?

Tablo 10: Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlarının (Erişi), Sosyoekonomik Düzey Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Test	SED	N	Ortalama	Std. Sapma	Sıralarının Ortalaması	Ki kare değeri	P
Başarı Testi 1	Alt	22	17,77	2,54	38,09	4,137	0,126
	Orta	22	17,41	2,68	35,50		
	Üst	22	16,59	4,68	26,91		
Başarı Testi 2	Alt	22	12,64	3,02	25,64	11,149	0,004*
	Orta	22	13,09	3,91	30,64		
	Üst	22	17,59	5,32	44,23		

*p<0.05

Sonuçlara göre; kontrol grubu öğrencilerinin Başarı Testi 1'deki eriş puanlarında, sosyoekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. (p>0.05). Ancak; alt sosyoekonomik düzeyli okulda öğrenim gören öğrencilerin Başarı Testi 1'deki eriş puanları ($\bar{X}=17,77$), orta ve üst sosyoekonomik düzeyli okullarda öğrenim gören öğrencilerin erişlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Kontrol grubu öğrencilerinin Başarı Testi 2'deki eriş puanlarında, sosyoekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. (p<0.05). Üst sosyoekonomik düzeyli okulda öğrenim gören öğrencilerin Başarı Testi 2'deki eriş puanları ($\bar{X}=17,59$), alt ve orta sosyoekonomik düzeyli okullarda öğrenim gören öğrencilerin erişlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Bulgulara göre; Başarı Testi 1'den kontrol grubu öğrencilerinin eriş puanları sosyoekonomik düzey değişkenine göre, alt sosyoekonomik düzey okulun öğrencilerinin lehine daha yüksek bulunsa da, sosyoekonomik düzey değişkenine istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Başarı Testi 2'den kontrol grubu öğrencilerinin eriş puanları sosyoekonomik düzey değişkenine göre, üst sosyoekonomik düzey okulun öğrencilerinin lehine anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Başarı Testi 2, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi "Ekonomi ve Sosyal Hayat" ünitesinin kazanımlarına göre hazırlanmıştır. Üst sosyoekonomik düzey okulun kontrol grubu öğrencilerinin bu testteki eriş puanlarının, diğer kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek bulunması; üst sosyoekonomik düzey okulunun

öğretmen ve yöneticileri öğrencilerini Seviye Belirleme Sınavına olan özel yönlendirmesi olarak yorumlanabilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara göre, aktif öğrenme yöntemlerine göre hazırlanmış Ekonomi Okuryazarlığı Programı alan deney grubundaki öğrencilerin, geleneksel yönteme göre ders gören kontrol grubundaki öğrencilere göre akademik başarılarında daha fazla bir artış olduğu görülmüştür. Kısacası deney grubundaki öğrenmenin kontrol grubuna göre daha fazla olduğu görülmektedir. Aynı şekilde öğrencilere uygulanan Ekonomi Okuryazarlığı Ölçeği puanları için de sonuçlar deney grubu lehine çıkmıştır. Deney grubu öğrencilerinin ekonomi okuryazarlıkları kontrol grubuna göre daha fazla artmıştır. Sonuçlar bize aktif öğrenme yöntemleri ile hazırlanan programların öğrenci başarısını arttıracaklarını göstermektedir.

Bu sonuçlar literatürdeki benzer çalışmaların sonuçlarına paralellik göstermektedir. Örneğin lise öncesi ekonomi eğitimi denildiğinde akla gelen ilk isimlerden biri olan Kourilsky'nin (1987) araştırmasında; “uygun yöntem ve materyallerle çalışılırsa her seviyedeki çocuğun ekonomiyi rahatlıkla öğrenebileceği” bulgusu araştırmamızda bir başlangıç noktası olmuştur. “Uygulanacak programlarda kullanılacak yöntemlerle öğrenci başarısı artırılabilir mi” fikriyle yola çıkılan bu çalışma, literatürde rastlanan diğer program hazırlanarak uygulanan araştırma sonuçları ile de benzer niteliktedir. McCabe (1975), Schug ve Birkey (1985), Schug ve Hagedorn (2005) ve (Jahoda, 1979 ve 1981, Lawrence Senesh 1963, Akt: Strabus, 2007) araştırmalarında geliştirdikleri programların öğrencilere ekonomiyi öğrenmedeki etkilerine bakmışlar ve sonuçlar programların etkililiği lehine çıkmıştır.

İlköğretilere yönelik tasarlanan bir başka ekonomi programı da 1960 yılında Michigan Eğitim Kurulu ve Chicago Üniversitesi Endüstriyel İlişkiler Merkezinin müşterek hazırladığı İlköğretim İktisat Programı Projesi'dir. Program materyalleri okuma ve yazma becerilerine bağlı olduğundan bu projenin eğitim programı 1960- 1970 yılları arasında dört, beş ve altıncı sınıflara göre tasarlanmış ve geliştirilmiştir. Bu programın sonuçları da hazırlanan programların etkililiği yönündedir (Akt: Graff, 1982). Ayrıca Racich (1982) çalışması ile ilköğretimdeki öğrencilerin geleneksel öğretim metotları dışında hazırlanmış programlarla daha kolay ve kalıcı öğrendiklerini göstermiştir. Day (1988) ise “15 İktisat Dersi” programını ilköğretim öğrencileri için tasarlamış ve hazırladığı ekonomi programının başarısını ortaya koymuştur.

Ekonomi eğitimi için literatürdeki program geliştirme çalışmalarından biri de Littrell (1999)'ın çalışmasıdır. Littrell çalışmasında ekonomi eğitimine bir yardım olması için deneysel bir çalışma ile öğrencilerin ekonomi bilgilerini keşfetmekte kavram haritalarını değerlendirmiş ve kavram haritasını kullanan

öğrencilerin, ekonomide daha yüksek puanlar aldığı görülmüş ve kavram haritalarının ekonomi eğitimine bir alternatif olarak kullanılabileceğini vurgulanmıştır. Saunders ve diğerleri (1991) ise, 10-13 yaş öğrencilerinin karar verme becerilerini geliştirmek için bir program tasarlamışlardır. Bu program, öğrencilerin karar verme ve kritik düşünme becerilerini geliştirdiğini ortaya koyması ve öğretmenlere doküman sağlaması açısından oldukça önemlidir. Shaver (1967) ve Senesh (1973), hazırladıkları ekonomi programı ile ilköğretim çocuklarının ekonomi bilgilerini arttırmak için deneysel çalışma yapmışlardır. Araştırmacılar deney gruplarının araştırma sonuçlarının büyük bir fark ortaya koyduğunu görmüşlerdir (Akt: Hawthorne, Rodgers & Wheeler, 2003: 18).

Tüm bu araştırma sonuçları, bu çalışmada ulaşılan sonucu destekler yöndedir. Ekonomi eğitiminde öğrenci başarısı, hazırlanan ekonomi programları ile geleneksel metotlarla işlenen ekonomi derslerine göre daha fazla arttırmaktadır. Ders kitapları ile geleneksel yöntemlerle işlenen derslerde de öğrenci başarısının geliştiği bir gerçektir. Fakat öğrenciler tarafından sıkıcı ve sevilmeyen bir konu olarak görülen ekonomi konularının öğretiminde -ki gelecekte iyi vatandaş rollerindeki gerekliliği düşünüldüğünde- böylesine önemli bir konunun geleneksel ders işleme yollarına bırakılmadan, özel bir çaba ile işlenmesinin gereği ortaya çıkmaktadır.

Şimşek (2006) çalışmasında, “ilköğretim 4. ve 7. sınıf düzeyinde okuyan öğrencilere göre Sosyal Bilgiler derslerinde içerik olarak nelerin olmasını, nelerin olmamasını istediklerini” araştırmıştır. Araştırmacının bulguları, ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler konuları arasında olmasını istemedikleri konular arasında, ikinci sırada; ekonomi konularının olduğunu göstermiştir. Bu bulgu bizlere ezberci bir ders olarak görülen Sosyal Bilgiler içerisinde ekonomi konularının sevilmediğini göstermektedir. Literatürdeki bilgiler de bizlere ekonominin problem merkezli ve soyut kavramlar içeren bir ders olmasından dolayı öğrencilerin zorlandığına işaret etmektedir. Kısacası öğrenciler ekonomiyi zor buldukları için sevmemektedir. Oysaki öğrenciler ekonomi konularına farkında olmadıkları bir şekilde yatkındırlar. Aslında günlük yaşamlarında ekonomi onlar için de oldukça belirleyicidir. Çok küçük yaşlardan itibaren paraya, alışverişe, sahip olmaya karşı inanılmaz bir ilgileri vardır. Fakat bu ilgilerini ders olarak gördükleri ekonomiye kaydırmakta zorlanmaktadırlar. Oysaki ekonomiyi onlara, hayatları içerisindeki önemini göstererek öğretmek ilgilerini ateşleyecek çok önemli bir güç olacaktır. Bu gerçeği uygulama aşamalarında bizzat görmüş bulunmaktayız. Uygulamamızın konusunun ekonomi oluşturacağını söylediğimizde öğrencilerin yüzlerinin asıldığını ve sıkıldıklarını fark ettik. Çünkü ekonomi onlara hep coğrafya konularının ezberletildiği bir ders olarak sunulmuş. (Öğretmen ve öğrencilerin ifadelerinden) Dersin öğretmenleri ile konuştuğumuzda da durum aynı idi. Öğretmenler öğrencilerin aksine uygulama konumuzun ekonomi olmasına çok sevindiler. Sevmedikleri konulardan kurtulduklarını ifade ettiler. Sebebini sorduğumuzda öğrencilerin anlamakta

zorlandığını o nedenle kendilerinin de anlatmakta zorlandıklarını ifade ettiler. Konuları anlatırken de coğrafya bilgilerinden yararlandıklarını dile getirdiler.

Bu gözlemlerimiz bize ekonomiye karşı öğretmen ve öğrencinin ön yargılı olduğunu göstermektedir. (Bu konu tamamen literatürdeki bilgilerle örtüşüyor. Öğrenci ve öğretmenlerin ekonomiye karşı tutumları ayrı bir çalışma olacak öneme sahiptir.) Hem öğrenciler hem öğretmenler ekonomi konularına belli bir çekingenlikle bakmaktadırlar. Uygulamamız esnasında varılan en önemli sonuç aslında hazırlanan Ekonomi Okuryazarlığı Programının bu yanlış ön yargıyı kırmış olmasıdır. Belirgin bir şekilde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin tutumları arasındaki fark bize öncelikle ekonominin belli bir üst çaba ile öğretilmesinin önemini ortaya koymuştur. Kontrol grupları için sıradan bir Sosyal Bilgiler ünitesi bitmiş, deney grupları ise hayatlarının en güzel deneyimlerini geçirmişlerdir. (Bu ifadeleri öğrenci günlüklerinde açıkça görmekteyiz.) Yapılan geziler ve işlenen konuların direk hayatla ilişkilendirilmesi öğrencilerin ekonomiye olan ön yargılarını kırmış ve sevdikleri, istekle öğrendikleri bir ders olmasını sağlamıştır. Bu sonuç bizlere ilköğretim öğrencilerinin ekonomiyi severek öğretilebileceğini göstermiştir. Üstelik öğretmenlere de bu tarz ekonomi programları zevkli ders işleme imkânı verdiği için öğretmenlerin de ekonomiyi öğretmeye yönelik tutumlarını olumlu etkileyecektir. Öğretmenin öğrenme üzerindeki etkisinin oldukça açık olduğu düşünüldüğünde ekonomi eğitimi hem kalıcı hem de çok daha üst seviyede öğretilebilecektir.

Araştırmada kullanılan Ekonomi Okuryazarlığı Programının etkililiğini ölçmek için kullanılan son testler bize öğrencilerin ekonomi eğitimlerinde ekonomi programının öğrenci öğrenmelerine katkısını belirgin bir şekilde ortaya koymuştur. Öğrenmeyi arttırmasının yanı sıra hazırlanan programın bir başka hedefi de öğrenmenin kalıcılığını arttırmaktır. Bu nedenle araştırmada deneysel işlem sonrasında yapılan son testin yanı sıra öğrencilerin belli bir zaman dilimi geçtikten sonraki konuyu hatırlama düzeylerini belirlemek için kalıcılık testi uygulanmıştır. Uygulamanın hemen sonrasında yapılan son test sonuçları aktif öğrenme yöntemlerinin başarısını ortaya koymakla beraber aradan belli bir zaman geçmesiyle öğrenmenin kalıcılığı konusunda alana önemli sonuçlar vereceği düşünülmüştür. Bulgular neticesinde deney gurubunun kalıcılık başarı testleri puanlarıyla, kontrol gurubunun kalıcılık başarı testleri puanları arasında deney gurubu lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde öğrencilere uygulanan ekonomi okuryazarlığı ölçeği puanları için de kalıcılık testi sonuçları deney grubu lehine çıkmıştır. Bu sonuçlar göstermektedir ki; uygulanan ekonomi programı öğrenci öğrenmesine daha fazla katkı sağlamasının yanında öğrencilerin bilgilerinin daha kalıcı olduğunu göstermektedir. Bu da eğitimde beklenen, istenen en önemli hedeftir.

Araştırma sonuçlarına göre tespit edilen başka bir sonuç da deney ve kontrol gruplarında cinsiyet değişkeninin bir farklılaşma göstermediğidir. Yani

kız ve erkek öğrenciler geleneksel yöntemlerle işlenen derste de, uygulanan ekonomi programında da aynı derecede öğrenmiştir. Kısacası; kız ve erkek öğrencilerin öğrenmelerinde istatistiksel açıdan bir farka rastlanmamıştır. Siegfried (1979), araştırmasında ilköğretim seviyesinde ekonomi eğitiminde performansta cinsiyetle ilgili herhangi bir farklılığın olmadığını göstermiştir. Walsted'in (1980) çalışması da ekonomi öğrenirken cinsiyetle ilgili bir farklılık ortaya koymamıştır. Dahası, Chizmar ve Halinski (1981) tarafından rapor edilmiş bilgiler, 4'den 6.sınıfa kadar bu bulguların ispatlandığını ve cinsiyet değişkeninin öğrenmede farklılık yaratmadığını göstermiştir (Akt: Racich, 1982). Literatürde ve bu çalışmada cinsiyete dair elde edilen bulgular eğitimde istendik bir sonuçtur. Araştırmanın amacı açısından da öğrenmede bir farkın ortaya çıkmaması olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Araştırma sonuçlarına göre tespit edilen başka bir sonuç da; sosyoekonomik düzeyin öğrenmede istatistiksel açıdan önemli bir fark olmamasıdır. Bu sonuçlar Kourilsky'nin (1987) araştırmasının sonuçlarıyla benzerlik taşımaktadır. Kourilsky, "farklı sosyoekonomik düzeydeki çocukların ekonomi öğrenebileceği" sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada da sosyoekonomik düzeyin farklı öğrenciler gördükleri ekonomi programı sonucunda ekonomi okuryazarı olmaları açısından belirgin bir farklılaşma göstermemişlerdir.

Ekonomik okuryazarlığın gelir seviyesi ile yakından ilgili olduğunu düşünen araştırmacıların yaptığı şu çalışmalar ise; sosyoekonomik düzeyin öğrenmede farklılaşma yaratacağını ortaya koyan çalışmalardır.

Johnson (1990), sosyoekonomik durum ne kadar düşük olursa ekonomik yabancılaşmanın da o kadar büyük olduğunu söylemiştir. Bu bilgilere dayanarak düşük sosyoekonomik toplumlardaki öğrencilerin çevrelerindeki ekonomik okuryazarlık eksikliklerini telafi edebilmeleri için ekonomi eğitimi programları sağlamaya yüksek bir öncelik verilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Fox (1978) çalışmasında, SED'e vurgu yaparak hangi sosyoekonomik durumda olurlarsa olsunlar çocukların okula ekonomi tutumları, işlenmemiş ekonomik deneyimleri ve ekonomik bilişsel becerileri olduğunu dile getirmiştir. Schuessler ve Strauss (1950), sosyal sınıfın, öğrenmenin meydana geldiği yaş etkileyebileceğini ama kavramsal ilerlemenin aynı kaldığını belirtmiştir.

Daha sonra Williams (1970)' da sosyoekonomik çevrenin etkilerine değinmiştir. Her iki gruptaki araştırmacılar da ekonomi kavramlarını anlamının, yükselen sosyoekonomik durumla arttığına dair destekleyici deliller bulmuşlardır. McKenzie'nin (1970) ilkökul öğrencilerinin ekonomik okuryazarlıklarına yönelik çalışması, bu sonucu desteklemektedir. Sonuçlar, birçok kentsel okuldan gelen dördüncü sınıfların, birçok kırsal okullardan gelen yedinci sınıftakilerle yaklaşık aynı şekilde başarı gösterdiklerini açıklamıştır (Akt: Staubs, 2007).

Bu çalışmanın sonuçlarında da ölçme araçlarına göre sosyoekonomik düzey bakımından bir farklılaşma tespit edilmiştir. Ölçme araçları olarak

geliştirilen Başarı Testi 1 öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları ekonomi konularını içerirken, Başarı Testi 2 ders kitabında “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesi içerisinde yer alan konuları içermektedir. Bu testlerden Başarı Testi 1’den deney grubunda orta sosyoekonomik düzey öğrencileri diğer deney grubu öğrencilerine oranla daha yüksek puan almışlardır. Başarı Testi 2’nin sonuçlarında ise sosyoekonomik düzey değişkenine göre bir farklılaşma tespit edilmemiştir. Kontrol grupları içerisinde ise Başarı Testi 1 puanları arasında sosyoekonomik düzey bakımında anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir. Başarı Testi 2’den ise, kontrol grubu öğrencilerinin erişim puanları sosyoekonomik düzey değişkenine göre üst sosyoekonomik düzey okulunun öğrencilerinin lehine anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Başarı Testi 2, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesinin kazanımlarına göre hazırlanmıştır. Üst sosyoekonomik düzey okulunun kontrol grubu öğrencilerinin bu testteki erişim puanlarının diğer kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek bulunması üst sosyoekonomik düzey okulunun öğretmen ve yöneticileri öğrencilerini Seviye Belirleme Sınavına olan özel yönlendirmesi olarak yorumlanabilir.

Araştırmanın sonuçları genel olarak incelendiğinde, Sosyal Bilgiler dersini bitiren 7. sınıf öğrencileri ilköğretimden ekonomi okuryazarı olarak mezun olmaktadır. Literatürden de destek alarak bu okuryazarlık seviyesi uygulanacak aktif öğrenme yöntemleri ile önemli ölçüde artırılabilceğini söylemek mümkündür. Ekonomi okuryazarlığını arttıracak aktivitelerin başında okuma ve yazma çalışmaları gelmektedir. Okuma etkinliklerinde, öğrencilere konularla ilgili yaş düzeyine uygun çocuk kitapları okutmak, güncel haberleri içerecek gazete haberlerini yorumlamalarını sağlamak gelebilir. Yazma etkinliklerinde ise; konuları içerecek gazete çıkartmak, bu gazetelere kendi ifadelerinin yer alacağı köşe yazıları yazdırmak ve günlük tutturmak gelebilir. Bu aktivitelerin dışında, öğrencilere diğer aktif öğrenme yöntemlerinden; problem çözme, drama ve alan gezileri yaptırma ekonomi okuryazarlığı kazandırmak için oldukça etkili yöntemlerdir denilebilir. Bu araştırmanın sonuçları, adı geçen aktif öğrenme yöntemlerinin uygunluğu konusunda bulgular içermektedir. Ders kitabından geleneksel yöntemlerle de öğrenciler ekonomi okuryazarlığı seviyesine ulaşırlar da bilgilerin günlük hayatta kullanılmasını sağlaması ve bilgilerin daha kalıcı olmasını sağlaması konusunda uygulanan ekonomi programının etkililiği oldukça açıktır. Bu noktada geleceğin iyi vatandaşlarının iyi bir ekonomi okuryazarı olmasının oldukça önemli olduğu düşünülürse, öğrencilerimizi en kalıcı şekilde gerçek hayata hazırlamanın gerekliliği de kendini gösterecektir.

Toplumumuzun karşılaştığı önemli sosyal konuların pek çoğu ekonomi kaynaklıdır. Bu nedenle ekonomi, çevremizdeki dünyayı açıklamada oldukça kuvvetli bir araçtır. Ekonomi eğitimi önümüzdeki yıllarda, insanların yaşam mücadelelerini sürdürebilmeleri için en önemli anahtar olabilir. Bu nedenle, okul müfredatlarında ekonomi eğitiminin önemi ortaya koyulmalıdır. Bu

yapılırken anaokulundan liseye kadar eğitimin tüm basamakları ile değerlendirme yapılmalıdır. Ayrıca 5., 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında üniteler çerçevesinde ekonomi konularının gözden geçirilmesi, diğer derslerle ders içi ilişkilendirmesinin yapılması, konuların günlük hayatla ilişkilendirmesinin yapılması ve birçok araştırmada hazırlanan ekonomi okuryazarlık programlarının incelenerek örnek alınması yararlı olacaktır. Bunun yanı sıra ailelerin ekonomi eğitimine katkıları da mutlaka sağlanmalıdır. Eğer tüm öğrenciler çevrelerindeki dünyayı anlamak ve onun için de etkin bir biçimde yaşamak istiyorlarsa, yeterli miktarda ekonomi eğitimi almalıdır. Bu noktada ekonomi ve etkili bir vatandaş olma arasındaki bağlantıyı inceleyen çalışmalar yararlı olacaktır.

Öğrenciler açısından zor olan ekonomi konularını öğretmenlerin de isteksiz anlattıkları, uygulamalar esnasında görülmüş ve literatürde de benzer sonuçlar göze çarpmaktadır. Örneğin Highsmith (1990) ve Patterson (2002), öğretmenlerle yaptıkları çalışmalarda ekonomiyi öğretirken gönülsüz, endişeli ve olumsuz tutum içinde olduklarını ortaya koymuşlardır. Bu gerçek göz önüne alındığında, öğretmenlerin ekonomi konularını daha zevkli bir şekilde anlatabilecekleri etkinlikler öğretmen kılavuzunda öğretmenlere tavsiye edilmelidir. Öğretmenlere uygun yöntemlerin anlatılmasının yanı sıra, öğretmenlerin kendi ekonomi bilgilerindeki eksikliklerin de giderilmesi gerekmektedir. Öğretmen adayları lisans programında iki kredilik bir ders olarak aldıkları ekonomi dersinde, bir iktisatçı olacakmış gibi az bir zaman dilimine birçok bilgi sığdırılmaya çalışılmış ve öğretmen adayları öğretmenlik mesleğine başlamadan önce ekonomi konularına karşı olumsuz bir tutum içine girmişlerdirler. Bu noktada belki de en önemli iş, öğretmen adaylarımıza yeterli ekonomi bilgisi ve deneyimi kazandırma yönünde yapılacak değişiklikler olacaktır. Bu değişikliklerin başında; derse iktisatçıların değil, Sosyal Bilgilerde ekonomi alanında uzmanlaşmış akademisyenlerin girmesi yerinde olacaktır. Yapılacak diğer bir değişiklik; ders sayısının mutlaka iki döneme çıkartılması olacaktır. İlk dönem teorik, ikinci dönem uygulama boyutunu içermelidir. Öğretmen olduklarında yapacakları etkinlikleri uygulama boyutunda öğretmen adaylarına kazandırmak, geleceğin iyi vatandaşlarını yetiştirecek öğretmenlerimize önemli ölçüde kolaylık sağlayacaktır.

Yaşantımızın önemli bir parçası hâline gelmiş ekonominin, çocuklar tarafından doğru algılanması, yetişkinlik döneminde uygun tavır ve davranışlar geliştirmeleri açısından önem taşımaktadır. Özellikle tüketim çılgınlığı yaşanan çağımızda, çocukluktan başlayan bir ekonomi eğitimi zorunlu hâle gelmiştir. Bu nedenle öğrencilerden ekonomik kararlarıyla yüzleşmeleri, tasarruflu tüketiciler olmalarında ve ekonomi konularında doğru kararlar vermelerinde ihtiyaçları olacak beceri ve bilgiyle donanmalarını sağlamak, başlıca amaç olmalıdır.

KAYNAKÇA

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2004). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*, Ankara: PegemA Yayıncılık.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2007). *DeneySEL Desenler, Öntest-Sontest-Kontrol Grubu Desen ve Veri Analiz Kitabı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, E. K., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

DAY, H. R. (1988). *Play Dough Economics: Motivating Activities for Teaching Economics to Elementary and Middle School Students*. Indianapolis.

FOX, K. F. A. (1978). What Children Bring To School: The Beginnings Of Economic Education. *Social Education*. 42 (6), 478-481.

FRANKEL, M. L. (1966). *Economic Education*. New York: The Center for Applied Research in Education.

FURNHAM, A. (1994). Young People's Understanding of Politics and Economics. *Cognitive and Instructional Processes in History And The Social Sciences*. Edited By Mario Carrtero, James F. Voss. Lawrence Erlbaum Associates: New Jersey.

GRAFF, E. E. (1982). *Economic Reasoning and Decision- Making of Third and Fourth Graders*. A Dissertation Submitted in Partial Satisfaction of the Requirements of the Degree of Doctor of Education. Los Angeles: University of California.

HAWTHORNE, S., RODGERS, Y.V. and WHEELER, R. C. (2003). *Economic Literacy Among Primary - Grade Students*. Williamsburg. Web: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=433980> adresinden 15 Ağustos 2008'de alınmıştır.

HIGHSMITH, R. (1990). How Do We Stand In High School Economics Today?. *Social Education*. 54(2), 81-83.

JOHNSON, B. C. (1990). *A Status Study Of Economic Education In Michigan Elementary Schools*. Degree Of Doctor Of Education Department Of Educational Leadership. Michigan: Western Michigan University.

KOURILSKY, M. L. (1987). Children's Learning of Economics: The Imperative and The Hurdles. *Theory Into Practice*. 3, 198-205. Web: <<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=aph&AN=5202008&site=ehost-live>> adresinden 12 Ağustos 2008'de alınmıştır.

LITTRELL, R. L. (1999). Concept Mapping: An Instructional Tool for Learning Economics and a Research Tool for Determining Students Understanding of Economics. Submitted to the Department of Teaching and Leadership and the Faculty of the Graduate School of the University of Kansas

in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy.

MARKS, M. and KOTULA, G. (2009). Using The Circular Flow Of Income Model To Teach Economics In The Middle School Classroom. *The Social Studies*. 100 (5), 233-242.

McCABE, M, F. (1975). *Teachers Guide to Economic Concepts: Grade 4-6*. South Dakota: Center for Economic Education.

PATTERSON, J. (2002). Slavery Revisited: Using Economics Reasoning to Teach About the Past and Present. *The Social Studies*. (1), 40–43 Web: <http://www4.infotrieve.com/journals/toc_details.asp adresinden> 15 Aralık 2006'da alınmıştır.

RACICH, M. J. (1982). *Economic Education In The Elementary Grades: Implementation and Evaluation*. A Dissertation Submitted in Partial Satisfaction of the Requirements of the Degree of Doctor of Education. *Illinois State University*.

SAUNDERS, P. and others. (1991). *Critical Thinking and Decision – Making Skills Through Economic Education*. Bloomington: Agency for Instructional Technology.

SCHUG, M. C. (1985). Introduction. In M. Schug (Ed.), *Economics In The School Curriculum, K-12*. Washington, DC: The Joint Council on Economic Education and The National Education Association.

SCHUG, M. C. (1996) Teaching Economic Reasoning to Children. *Children's Social And Economics Education*. 1(1), 79–88.

SCHUG, M. and BIRKEY, C. (1985). The Development of Children's Economic Reasoning. *Theory and Research in Social Education*. 13(1), 31-42.

SCHUG, M. and HAGEDORN, E. A. (2005). The Money Savvy Pig Goes to the Big City: Testing the Effectiveness of an Economics Curriculum for Young Children. *The Social Studies*. (2), 68–71 Web: <http://www4.infotrieve.com/journals/toc_details.asp> adresinden 15 Ağustos 2008'de alınmıştır.

SÖNMEZ, V. (2005). *Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu*. (Beşinci Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

STAUBS, M. O. (2007). *Economics Education: Attitudes And Practices Of Elementary And Middle Grade Teacher Candidates*. Degree of Doctor of Philosophy in the Department of Elementary Education in the Graduate School of The University of Alabama. Alabama: Tuscaloosa.

ŞİMŞEK, A. (2006). *İlköğretim Öğrencilerine Göre Sosyal Bilgiler Dersinde Neler Olmalıdır?*. 15. Eğitim Bilimleri Kongresi. Muğla 13–15 Eylül.